

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

95 Presbyteris præsente licent hîc præsule nulta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

militatis ac patientiae haberemus exemplum. Docuit enim sacerdotes veros legitime, & plene honorari, dum circa falsos sacerdotes ipse talis exiit. a Meminisse autem Diaconi debent, quoniam Apostolos, id est, Episcopos & presbiteros b Dominus elegit: Diaconos autem post ascensum Domini in caelos Apostoli sibi constituerunt, Episcopos sui, & ecclesiae ministros. Quod si nos aliquid audere contra Deum possumus, qui Episcopos facit, possunt & contra nos audere Diaconi, a quibus fiunt.

7 ps. Hoc autem, quod de Diaconorum minoritate dicitur, ubi quae servandum est, nisi cum locum Diaconus habuerit aut proprii Patriarchae, aut sui Metropolitanus.

C. XXVI. ¶ Diaconus sacerdotibus non praesentatur, nisi locum Metropolitanus obtineat.

Unde in sexta synodo, c. 7. legitur.

Præcipimus e ne Diaconus (quamvis etiam in dignitate, hoc est, in officio quolibet ecclesiastico sit) ante Presbyterum sedeat: nisi cum locum habuerit proprii Patriarchae, aut Metropolitanus sui pro aliquo capitulo. Tunc enim sicut illius locum tenens honorabitur. Si quis vero presumpserit hoc tyrannice facere, a proprio gradu repressus ultimus omnium fiat in ordine suo.

DISTINCTIO XCIV.

S ubdiacono etiam summus Patriarcha vices suas committere videt.

C. I. ¶ Etiam subdiaconus vices suas Apostolica committit ecclesia.

Unde i Gregorius ad Episcopos Siciliae libro primo, epistola prima ait.

Valde d necessarium esse perspeximus, ut sicut praedecessorum nostrorum fuit iudicium, ita uni, eidemque personae omnia committamus, ut ubi nos praesentes esse non possumus, nostra per eum, cui praecipimus, representetur auctoritas. Quamobrem Petro Subdiacono sedis nostrae, intra provinciam Siciliam vices nostras, Deo auxiliante, commisimus. Nec enim de ejus actibus dubitare possumus, cui Deo auxiliante totum nostrae ecclesiae noscitur patrocinium e commississe.

1 ¶ Gregorius, j Rescripta est in scripto ex Polycarpo. Nam antea legebatur, Symmachus Papa.

2 ps. Legatum vero Apostolica sedis quicumque impeditur, usque ad satisfactionem excommunicatur.

C. II. ¶ Excommunicatur qui legatum sedis Apostolicae impedire tentaverit.

Unde Alexander Papa I. f epist. 2. omnibus Episcopis.

Si quis autem legationem i impedit, non unius sed multorum profectum avertit. b Et sicut multis nocet, ita a multis arguendus est, & bonorum societate privandus: c Et quia Dei causam impedit, & statum conturbat ecclesiae; ideo ab ejus liminibus arceatur. Ab omnibus itaque & talis est cavendus, & non in communionem fidelium, usque ad satisfactionem, recipiendus.

1 ¶ Legationem] In epistola ipsa, concilio Triburienf. & apud Burchardum additur, vestram. Ea enim legato videtur significari, quae Apostolorum, & Episcopos pro Christo fungi docuit beatus Paulus 2. Corinth. c. 3.

3 ps. Archidiaconus vero, quamvis ex officio suo clericorum vitam diligenti examinatione debeat inquirere, & quae corrigenda inveniit, Episcopo munitare, tamen dominationem super eos exercere & censum ab eis exigere prohibetur.

a al. existit. b al. Presbyteros. c Ivo p. 6. c. 123. d Polycarpo. l. 1. c. 26. e al. patrimonium. f Conc. Triburienf. c. 9. g Burch. l. 1. c. 37. h al. exertit. i al. arcendus. k al. quoque.

C. III. ¶ Archidiaconi super Presbyteros jurisdictionem non exercent.

Unde in Cabilonenf. concilio, c. 33. legitur.

D istum e est, quod in plerisque locis Archidiaconi super Presbyteros Parochianos quosdam exercent dominationem, & ab eis censum exigunt. Quod magis ad tyrannidem, quam ad rectitudinem pertinet ordinem, ¶ Si enim juxta Apostoli b sententiam, Episcopi non debent esse dominantes in clero, sed forma facti gregis ex animo; multo minus facere isti hoc debent, sed contenti sint regularibus disciplinis, & teneant propriam mensuram: & quod ab Episcopis eis injungitur, hoc per Parochias suas exercere studeant, nil per cupiditatem & avaritiam praesumentes.

DISTINCTIO XCV.

Q uod autem sacerdotes supra jubentur Episcopis tanquam subditi obedire, non ita intelligendum est, quasi non liceat eis, praesentibus Episcopis sacra mysteria celebrare (sicut Episcopali supercilio quidam ab his volebant Presbyteros prohibere:) sed quia Presbyteri Pontificibus tanquam filii parentibus debent obedire. Baptizatos etiam Chrismate eis tangere conceditur.

C. I. ¶ Ubi Episcopi desunt, baptizatos in frontibus Presbyteri Chrismate tangant.

Unde Gregorius scribit Lanuario Episcopo Carthagini, lib. 3. epist. 26. ind. 12.

Pervenit e quoque ad nos, quosdam scandalizatos fuisse, quod Presbyteros Chrismate tangere in fronte eos, qui baptizati d sunt, prohibuimus. Et nos quidem secundum usum veterem ecclesiae nostrae fecimus. Sed si omnino hac de re aliqui contristantur, ubi Episcopi desunt, ut Presbyteri etiam in frontibus baptizatos e Chrismate tangere debeant, concedimus.

Supra Leo Episcopus contra [Quamvis Chorepiscopi, &c.]

C. II. ¶ Ultra suum modum Presbyteri tendere non praesumant.

Item Gelasius Papa Episcopis per Lucaniam, &c. epist. 1. c. 5.

Presbyteros ultra suum modum tendere prohibemus, nec Episcopali fastigio debita sibi audeat assumere, non conficiendi Chrismatis, non confignationis pontificalis adhibenda sibi audeat arripere facultatem.

Sed istud Gregorii pro scandalo sedando semel concessum legitur. Illud autem Leonis Papa & Gelasii, usi approbante, praevalebit, nisi forte ubi aliquorum consuetudo hoc admiserit, ut in absentia Episcopi, extrema necessitate cogente, ex concessione Gregorii, Presbyteri baptizatos in frontibus intendant. ¶ Prohibitio vero Leonis & Gelasii in eo casu intelligatur, cum Episcopi praesentes sunt, vel cum non cogit ultima necessitas. Oleo vero sanctificato permittitur eis ungere infirmos. Unde Iacobus f ait [infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros ecclesiae, qui orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidelis saluabit infirmum.]

2 pars. ¶ Sed quaritur, an Episcopis liceat eodem oleo ungerere infirmos: vel si impotentibus huiusmodi unctio sit concedenda.

C. III. ¶ Oleo sanctificato non prohibetur Episcopus infirmos tangere.

De his vero ita scribit Innocentius Papa ad Decentium Eugubinum Episcopum, epist. 1. c. ulti.

Illud g superfluum videmus adjectum, ut de Episcopo lambigatur, quod Presbyteris licere non dubium est.

a Ivo p. 3. c. 34. b 1. Petr. 5. c De consec. dist. 4. presbyteri baptizatos. d baptizandi. orig. Polycarpo. l. 1. c. 11. Mag. 4. senten. dist. 7. cap. 1. e baptizandos. orig. f Iac. 5. g Alcuinus de divinis officiis, pag. 94. Conc. Vormaciens. c. 72. Ivo par. 2. c. 75.

Nam idcirco de Presbyteris dictum est, quia Episcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non possunt. Cateram si Episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem a se visitandum, & benedicere, & tangere chrisinate, sine cunctatione potest, cuius est ipsum chrisma conficere. Nam non i poenitentibus istud infundi non potest, quia genus est sacramenti. Nam quibus reliqua sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi? His ergo frater charissime omnibus, quae tua dilectio voluit a nobis exponi, prout potuimus, respondere curavimus.

1 ¶ Non poenitentibus. In epistola Innocentii tam impressa, quam manuscripta (licet aliter testatur auctor glossa) in concilio Vormaciensi, in quo hoc idem repetitur; apud Alcuinum & Ivonem, & in aliquot Gratiani codicibus legitur sine negatione. Et in glossa (ut est in antiquis exemplaribus) utraque lectio exponitur.

3 pars. Chrisma vero a suis Episcopis ad baptisimi sanctificationem Presbyteri petant.

C. IV. ¶ Chrisma singulis annis a proprio petantur Episcopo.

Unde in concilio Carthaginiensi 4. c. 36.

Presbyteri a qui per diceceses ecclesias regunt, non a quibuslibet Episcopis, sed a suis, nec per juniorem clericum, sed omni anno i aut per seipsum, aut per illum, qui sacrarium tenet, ante Pascha solemniter chrisma petant.

¶ Hinc capiti rubrica est praeposita ex aliquot vetustis exemplaribus.

1 ¶ Omni anno. Verba haec non sunt in editionibus conciliorum Colonensibus duobus, & quatuor tomis impressorum, neque infra de consec. dist. 4. ubi hoc idem, sed ex concilio apud Valentias, refertur. Verum & in Concilio praefato, ac trium tomorum, & duobus Parisiensibus, duobusque codicibus Vaticanis habentur. Et in c. lteris de consec. dist. 3. a Fabiano Papa singulis annis novam chrisma fieri praecipitur.

C. V. ¶ Presbyter idem est qui Episcopus, ac sola consuetudine praesens Episcopi Presbyterus.

Item Hieronymus ad caput primum epistola ad Titum, ad ea verba [Et constituitus.]

Lim & idem e erat Presbyter, qui & Episcopus. Et antequam diaboli insinctu studia in religione fierent, & diceretur in populis [Ego d. sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cepha.] communi Presbyterorum consilio ecclesia gubernabantur. Postquam vero unaniquisque eos, quos baptizaverat, suos putabat esse, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur ceteris, ad quem omnis ecclesiae cura pertineret, & schismatum semina tollerentur. Et paulo post. ¶ Sicut ergo Presbyteri sciunt se ex ecclesiae consuetudine ei, qui sibi praepositus fuerit, esse subiectos, ita Episcopi noverint se magis consuetudine, quam dispensationis f. Dominicae veritate presbyteris esse majores, & in commune debere ecclesiam regere.

C. VI. ¶ Coram Episcopo, Presbyteris docere licet. g. Idem ad h. Rufinum Narbonensem Episcopum de septem gradibus ecclesiae.

Ecce i ego i dico, praesentibus Episcopis suis, atque assistantibus in altari Presbyteros posse sacramenta conficere. ¶ Infra. ¶ Sed quia scriptum est k [Presbyteri duplici honore honorentur, maxime qui laborant in verbo Domini.] praedicare eos decet, utile est benedicere, congruum confirmare, convenit reddere communionem, necesse est visitare infirmos, orare pro invali-

a De cons. dist. 4. presbyteri. Bure. l. 4. c. 76. l. 10. p. 1. c. 270. Pann. l. 1. c. 101. b An. l. 7. c. 127. Poly. l. 2. tit. 39. c. Idem ergo est Presbyter. orig. d. 1. Cor. 1. c. supponeretur. orig. f. dispensationis. orig. g. al. non licet. h. inter opera Hier. 10. 4. vel. 9. i. An. l. 7. c. 127. k. 1. Tim. 5.

dis, atque omnia Dei sacramenta completere. ¶ infra.

¶ Nemo hinc Episcoporum invidia diabolica tentationis infatus, irascatur in templo, si Presbyteri interdum exhorrentur plebem; si in ecclesiis praedicent, si plebus, ut scriptum est, benedicant. Etenim abiuranti hi ista, sic dicam: qui non vult Presbyteros facere jubentur a Deo, dicat, quis major est Christo? aut quoniam corpori ejus; aut sanguini poterit anteponi? Si Presbyter Christum consecrat, cum in altario Dei sacramenta benedicat, benedicere populo non debet, qui Christus etiam meruit consecrare? ¶ paulo post. ¶ Circa 2 laicos, ac mulieres, jubentibus vobis, o injustissimi sacerdotes, Presbyter Dei benedictionis perdit officium, mittit lingua opus, non habet confidentiam praedicationis, truncatus est omni parte virtutum, solum Presbyter nomen habet, plenitudinem ac perfectionem consecrationis ejus competit, non retinet. ¶ Quo haec rogo, o sacerdotes, honor vester est, ut damnum quibus inferatis? Quoniam cum pastoribus per potentiam vestram auferatur Deo digna diligentia, contagium quoddam, & calamitas crescit in gregibus; ac Dominici praetrimonii damna conquiritis, dum b soli vultis in ecclesia potentari; ¶ pauca interjecta. ¶ Presbyteri ad iudicio, ut legitimus, negotiorum iudices esse mandati sunt Presbyteri interesse sacerdotum concilio: c. quoniam & ipsi Presbyteri ut legitimus, Episcopi nuncupamus, eundem quod scriptum est ad 4. Episcopum [Noli negligere gratiam, quae data est tibi per impositionem manuum Presbyteri] & alibi e ad majores natu [Qui non possunt Episcopos regere ecclesiam Dei.] ¶ infra. ¶ Et oderunt hoc sacerdotes superbi in Presbyteris, quos qui nolunt esse hoc, quod Christus, qui discipulum pedes lavit; f. qui baptizatus g. est a Ioanne, licet baptizandum se Ioannes a Domino proclamaret. Propter haec scribo, ut si praeteriti temporis error non potest revocari, vel ad praesens in ecclesiis servetur humilitas, ut Presbyteri hoc in ecclesiis suis faciant, quod Roma sive quod in oriente, quod in Italia, quod in Creta, quod in Cyprus, quod in Africa, quod in Illyrico, quod in Hispania, quod in Britannia, quod etiam ex parte per Gallias, quod in omnibus locis, ubi humilitas perseverat, quod in caelis fit (quod majus est) ubi fides angelorum b leges esse depositas.

1 ¶ Ecce ego. Principum hujus capituli longe aliter legitur in libello de septem gradibus, & additur negatio. Nec ego dico praesentibus Episcopis, atque assistantibus altari, Presbyteros posse sacramenta conficere: sed si forte ulus egerit, ut venientes ad ecclesiam sacerdotes eisdem honoris, quibus aut oblatio parata non sit, aut non potest offerri, non debere Episcopum repudiare. Eucharistiam Presbyterorum, &c.

2 ¶ Circa laicos. In libello sic legitur, tamen credendum est summi sacerdotis iudicio, & hoc faciendum, quod iusserit circa laicos & mulieres. Jubentibus vobis praestitissime sacerdotibus, non recte Presbyter Dei, benedictionis, &c.

3 ¶ Ac Dominici. Idem est, ac Deo nostro praetrimonii sui damna conquiritis, dum soli vultis in ecclesiis potentari?

4 ¶ Ad Episcopum. Hoc loco longe plerique est notandum in libello, & pro hac auctoritate Apostoli ad Timotheum, multa alia eferantur.

C. VII. ¶ Episcopi & clerici invicem sibi honorem adhibeant.

Item ad Neporianum epist. secunda.

Ta i subiectus Pontifici tuo, & quasi amixt parentem suscipe: ¶ paulo post. ¶ Sed Episcopi sacerdotes se

a gregibus, veraciter. b. 2. Tim. 3. c. confus. orig. d. 1. Tim. 4. e. Act. 20. f. Ioan. 13. g. Matth. 23. h. eorum. orig. i. An. l. 7. c. 127.

Nam idcirco de Presbyteris dictum est, quia Episcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non possunt. Cateram si Episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem a se visitandum, & benedicere, & tangere chrisinate, sine cunctatione potest, cuius est ipsum chrisma conficere. Nam non i poenitentibus istud infundi non potest, quia genus est sacramenti. Nam quibus reliqua sacramenta negantur, quomodo unum genus putatur posse concedi? His ergo frater charissime omnibus, quae tua dilectio voluit a nobis exponi, prout potuimus, respondere curavimus.

¶ Non poenitentibus. In epistola Innocentii tam impressa, quam manuscripta (licet aliter testatur auctor glossa) in concilio Vormaciensi, in quo hoc idem repetitur; apud Alcuinum & Ivonem, & in aliquot Gratiani codicibus legitur sine negatione. Et in glossa (ut est in antiquis exemplaribus) utraque lectio exponitur.

¶ pars. Chrisma vero a suis Episcopis ad baptisimi sanctificationem Presbyteri petant.

C. IV. ¶ Chrisma singulis annis a proprio petantur Episcopo.

Unde in concilio Carthaginensi 4. c. 36.

¶ Presbyteri a qui per diceceses ecclesias regunt, non a quibuslibet Episcopis, sed a suis, nec per juniorem clericum, sed omni anno i aut per seipsum, aut per illum, qui sacrarium tenet, ante Pascha solemniter chrisma petant.

¶ Hinc capiti rubrica est praeposita ex aliquot vetustis exemplaribus.

¶ Omni anno. Verba haec non sunt in editionibus conciliorum Colonensibus duobus, & quatuor tomis impressorum, neque infra de consec. dist. 4. ubi hoc idem, sed ex concilio apud Valentias, refertur. Verum & in Concilio praefato, ac trium tomorum, & duobus Parisiensibus, duobusque codicibus Vaticanis habentur. Et in c. lteris de consec. dist. 3. a Fabiano Papa singulis annis novam chrisma fieri praecipitur.

C. V. ¶ Presbyter idem est qui Episcopus, ac sola consuetudine praesens Episcopi Presbyterus.

Item Hieronymus ad caput primum epistola ad Titum, ad ea verba [et constituitur.]

¶ Olim & idem e erat Presbyter, qui & Episcopus. Et antequam diaboli insinuet studia in religione fierent, & diceretur in populis [Ego d. sum Pauli, ego Apollo, ego autem Cepha.] communi Presbyterorum consilio ecclesia gubernabatur. Postquam vero unanisque eos, quos baptizaverat, suos putabat esse, non Christi, in toto orbe decretum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur ceteris, ad quem omnis ecclesiae cura pertineret, & schismatum semina tollerentur. Et paulo post. ¶ Sicut ergo Presbyteri sciunt se ex ecclesiae consuetudine ei, qui sibi praepositus fuerit, esse subiectos, ita Episcopi noverint se magis consuetudine, quam dispensationis f. Dominicae veritate presbyteris esse majores, & in commune debere ecclesiam regere.

C. VI. ¶ Coram Episcopo, Presbyteris docere licet. g. Idem ad h. Rufinum Narbonensem Episcopum de septem gradibus ecclesiae.

¶ Ecce i ego i dico, praesentibus Episcopis suis, atque assistantibus in altari Presbyteros posse sacramenta conficere. ¶ infra. ¶ Sed quia scriptum est k [Presbyteri duplici honore honorentur, maxime qui laborant in verbo Domini.] praedicare eos decet, utile est benedicere, congruum confirmare, convenit reddere communionem, necesse est visitare infirmos, orare pro invali-

a De cons. dist. 4. presbyteri. Bure. l. 4. c. 76. lvo p. 1. c. 270. Pann. l. 1. c. 101. b An. l. 7. c. 127. Poly. l. 2. tit. 39. c. Idem ergo est Presbyter. orig. d. 1. Cor. 1. c. supponeretur. orig. f. dispensationis. orig. g. al non licet. h. inter opera Hier. 10. 4. vel. q. i. An. l. 7. c. 127. k 1. Tim. 5.

dis, atque omnia Dei sacramenta completere. ¶ infra.

¶ Nemo hinc Episcoporum invidia diabolica tentationis infirmitas, irascatur in templo, si Presbyteri interdum exhorrentur plebem; si in ecclesiis praedicent, si plebem, ut scriptum est, benedicant. Etenim abnuentia hi ista, sic dicam: qui non vult Presbyteros facere jubentur a Deo, dicat, quis major est Christo? aut quoniam corpori ejus; aut sanguini poterit anteponi? Si Presbyter Christum consecrat, cum in altario Dei sacramenta benedicat, benedicere populo non debet, qui Christus etiam meruit consecrare? ¶ paulo post. ¶ Circa 2 laicos, ac mulieres, jubentibus vobis, o injustissimi factores, Presbyter Dei benedictionis perdit officium, mittit lingua opus, non habet confidentiam praedicationis, truncatus est omni parte virtutum, solum Presbyter nomen habet, plenitudinem ac perfectionem consecrationis ejus competit, non retinet. ¶ Quis haec rogo, o sacerdos, honor vester est, ut damnum glibus inferatis? Quoniam cum pastoribus per potentiam vestram auferatur Deo digna diligentia, contagium quoddam, & calamitas crescit in gregibus; ac Dominici praetrimonii damna conquiritis, dum b soli vultis in ecclesia potentari; ¶ pauca interjecta. ¶ Presbyteri ad iudicio, ut legitimus, negotiorum iudices esse mandati sunt Presbyteri interese sacerdotum concilio: ¶ quoniam & ipsi Presbyteri ut legitimus, Episcopi nuncupamus, eundem quod scriptum est ad 4. Episcopum [Noli negligere gratiam, quae data est tibi per impositionem manuum Presbyteri] & alibi e ad majores natu [Qui non possunt Episcopos regere ecclesiam Dei.] ¶ infra. ¶ Et oderunt hoc sacerdotes superbi in Presbyteris, quos qui nolunt esse hoc, quod Christus, qui discipulum pedes lavit; ¶ qui baptizatus g. est a Ioanne, licet baptizandum se Ioannes a Domino proclamaret. Propter haec scribo, ut si praeteriti temporis error non potest revocari, vel ad praesens in ecclesiis servetur humilitas, ut Presbyteri hoc in ecclesiis suis faciant, quod Romae sive quod in oriente, quod in Italia, quod in Creta, quod in Cyprus, quod in Africa, quod in Illyrico, quod in Hispania, quod in Britannia, quod etiam ex parte per Gallias, quod in omnibus locis, ubi humilitas perseverat, quod in caelis fit (quod majus est) ubi fides angelorum b leges esse depositas.

¶ Ecce ego. Principum hujus capituli longe aliter legitur in libello de septem gradibus, & additur negatio. Nec ego dico praesentibus Episcopis, atque assistantibus altari, Presbyteros posse sacramenta conficere: sed si forte ulus egerit, ut venientes ad ecclesiam sacerdotes eisdem honoris, quibus aut oblatio parata non sit, aut non potest offerri, non debere Episcopum repudiare. Eucharistiam Presbyterorum, &c.

¶ Circa laicos. In libello sic legitur, tamen credendum est summi sacerdotis iudicio, & hoc faciendum, quod iusserit circa laicos & mulieres. Jubentibus vobis praestitissime sacerdotibus, non recte Presbyter Dei, benedictionis, &c.

¶ Ac Dominici. Idem est, ac Deo nostro praetrimonii sui damna conquiritis, dum soli vultis in ecclesiis potentari?

¶ Ad Episcopum. Hoc loco longe plerique est notandum in libello, & pro hac auctoritate Apostoli ad Timotheum, multa alia eferantur.

C. VII. ¶ Episcopi & clerici invicem sibi honorem adhibeant.

Item ad Neporianum epist. secunda.

¶ Ta i subiectus Pontifici tuo, & quasi amixt parentem suscipe: ¶ paulo post. ¶ Sed Episcopi sacerdotes se

a gregibus, veraciter. b 2. Tim. 3. c consilium. orig. d 1. Tim. 4. e Act. 20. f Ioan. 13. g Matth. 23. h errant. orig. i An. l. 7. c. 127.

